

TRANSLAT DB

CENS PROVISIONAL D'ADAPTACIONS (DOCUMENT DE TREBALL, SETEMBRE DE 2010)

Aquest primer Cens d'Adaptacions vol ser un complement del Cens de Traduccions al Català Medieval fins a 1500 (TCM) consultable en aquesta mateixa pàgina. Qualsevol correcció o observació es pot adreçar a Francesc J. Gómez (FrancescJosep.Gomez@uab.cat).

El terme *adaptació* té molts sentits, i el cens resultant variaria segons la definició adoptada. Aquí, en primer lloc, s'entén el terme *adaptació* com una traducció encoberta, presentada com si es tractés d'una obra original: així, la *Quarantena de contemplació* de Joan Eiximeno ens permet afegir Ubertino da Casale a la nòmina d'autors traduïts al català medieval.

També entenem per *adaptació*, en segon lloc, el cas d'una obra traduïda (amb més o menys llibertat) de manera continuada en una secció significativa d'una obra catalana: així, el *Llibre de Fortuna i Prudència* de Bernat Metge ens permet afegir l'*Anticlaudianus* d'Alain de Lille a la nòmina de títols traduïts al català medieval, i el mateix s'esdevé amb el *Corbaccio* en el cas de *Lo somni*.

No voldríem, però, que es confongués una llista d'adaptacions amb una llista de fonts: l'usuari no trobarà en aquest cens ni les múltiples fonts d'un compilador com Francesc Eiximenis, ni les múltiples lectures copiades a trossos per Joanot Martorell al *Tirant lo Blanc*, ni els molts estímuls literaris que quallen en *Lo somni* de Metge. Sí que hi reflectim, en canvi, les obres primordials que van donar origen a les proses de Joan Roís de Corella, ja que es tracta d'un adaptador professional i de gran relleu en la història literària.

ANÒNIM (PSEUDO TOMÀS D'AQUINO)

De fallaciis (1272-1274?)

Ramon LLULL (1232-1316)

Lògica nova, dist. V, secció final (1303)

Ms.: Munic, Bayerische Staatsbibliothek Hisp. 56 (600), ff. 1v-78v, s. XIV^{2/2} (Manid 1678). | ED.: ll. Euler (1998); cat. Bonner (1998). | BIBL.: Wyllie & Fidora 2009.

Euler, Walter (ed.), 1998, Ramon Llull, *Logica Nova. Liber de modo applicandi novam logicam ad scientiam juris et medicinae. Disputatio fidei et intellectus*, Turnholt: Brepols (ROL, 23 / CCCM, 115).

Bonner, Antoni (ed.), 1998, Ramon Llull, *Lògica nova*, , Palma de Mallorca: Patronat Ramon Llull (NEORL, 4).

Wyllie, Guilherme & Alexander Fidora, 2009, «Ramon Llull i el tractat *De fallaciis* de pseudo-Tomás d'Aquino», *Enrabonar. Filosofia catalana medieval i moderna*, ed. Jaume Mensa i Valls & Mercè Rius, 42, pp. 11-19.

ANÒNIM (PSEUDO BONAVENTURA)

De XV gradibus contemplationis seu Viridiarum Ecclesiae (s. XIV)

Antoni CANALS (ca. 1352 - a. 1419)

Escala de contemplació (juliol de 1398-1400 [Olivar])

Ms.: Barcelona, BC 473, ff. 100r-174v, 1491 [segons el colofó de la primera obra (f. 6r): Sant Jeroni de la Murtra, dimecres 16 de març de 1491] (Manid 1149). | ED.: Olivar (1925) del pròleg; Roig Gironella (1975). | BIBL.: Hauf (1990 i 1997); Kaeppli (1970-1993); Riquer (1984, III, 132-134); Robles (1975); Roig Gironella (1972 i 1973); Rubió i Balaguer (1984, I, 246-250).

[La dependència, estudiada en detall per Hauf (1997), fou assenyalada per Kaeppli (1970-1993, I, núm. 275, p. 107) i Robles (1972, núm. 45, p. 183). Només és original el pròleg de dedicatòria al rei Martí l'Humà. El *De XV gradibus contemplationis seu Viridiarum Ecclesiae* es conserva a París, Bibl. Mazarine 961, s. xv. La descripció del catàleg en línia (<http://www.calames.abes.fr/pub/#details?id=MAZA14062>) transcriu el colofó següent (f. 79): «Iste liber est monasterii Celestinorum Beate Marie de Parisius, quem fecit scribi frater Henricus per fratrem suum, ut posset eum habere pro sua consolacione.»]

Hauf, Albert, 1990, *D'Eiximenis a sor Isabel de Villena. Aportació a l'estudi de la nostra cultura medieval*, València i Barcelona, Institut de Filologia Valenciana / Publicacions de l'Abadia de Montserrat (Biblioteca Sanchis Guarner, 19).

Hauf, Albert G., 1997, «La *Scala de contemplació*, de fra Antoni Canals, i el *De XV gradibus contemplationis o Viridiarum Ecclesiae*», dins Tomàs Martínez, ed., «Lo gentil stil fa pus clara la sentència». *De literatura i cultura a la València medieval* = *Anuari de l'Agrupació Borrianenca de Cultura*, 8, pp. 97-120.

Kaeppli, Thomas, 1970-1993, *Scriptores Ordinis Praedicatorum Medii Aevi*, 4 vols., Roma, Istituto Storico Domenicano.

Olivar, Marçal, 1925, «Antoni Canals», *La Paraula Cristiana*, 2, pp. 152-161;

Riquer, Martí de, 1984, *Història de la literatura catalana. Part antiga*, 4 vols., Barcelona, Ariel.

Robles, Laureano, 1972, *Escritores dominicos de la Corona de Aragón, siglos XIII-XV*, Salamanca.

Roig Gironella, J., 1972, «La *Scala de contemplació* de Antonio Canals y la corriente de la *devotio moderna*», *Analecta Sacra Tarraconensia*, 45, pp. 33-85.

Roig Gironella, J., 1973, «La *Scala de contemplació* de Antonio Canals», *Analecta Sacra Tarraconensia*, 46, pp. 129-263.

Roig Gironella, Joan, ed., 1975, Antoni Canals, *Scala de contemplació*, Barcelona, Fundació Balmesiana.

Rubió i Balaguer, Jordi, 1984, *Història de la literatura catalana*, 3 vols., Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat (Biblioteca Abat Oliba, 35, 40 i 51).

ANÒNIM

Dottrina dello schiavo di Bari (s. XIII^{2/2}) [*Proverbi* (o *Serventese*) *dello schiavo di Bari, Ammaestramenti dati per Salomone*]

Anselm TURMEDA (ca. 1352/1355-1423)

Llibre de bons amonestaments (abril de 1398)

MSS.: Carpentràs, Inguimbertine 381, ff. 98ra-103rb, s. XIV^{ex}-XV^{1/3} (Manid 1089); Barcelona, Ateneu 1, ff. 226v-235r, s. XV^{2/2} (Manid 1325); Barcelona, Universit ria 151, ff. 265r-273r, 1486 (Manid 1033). | MSS. FRAGM.: Barcelona, Universit ria, 68, ff. 1-6, s. XV^{2/2} (Manid 1194); Barcelona, olim Arxiu Palau Recasens, IV, ff. 189r-193v, s. XVⁱⁿ (Manid 1540) [perdut, reprod. fotogr fica Miquel i Planas]; Marsella, L'Alcazar, pp. 275-277, s. XV-XVI (Manid 1679); Mas Mansol  (Sant Hilari Sacalm), família Borrell, Administración y Contabilidad Libros de Distribuciones y Mejoras, III-2-1, s. XVI-XVII (Manid 2269). | IMPR.: (cat.) Barcelona, 1527; (cast.) València, s. XV^{ex}. | ED.: Olivar (1927: 144-159); Ripoll (1972). | BIBL.: Coluccia (2009, pp. 192-193 n. 19); Folena (1955); Pasquini (1970, 11); Riquer (1984, II, 454-460).

[Se'n conserven nombroses edicions dels segles XVI-XVIII. Segons Pasquini (1970, 11), l'obra original  s an nima, tot i que Schiavo podria ser un personatge real, documentat a Bari al s. XIII, al qual hom hauria atribuït el poema. Coluccia (2009, 192-193 n. 19) assenyala una relació textual amb Stefano Protonotaro da Messina (fl. 1261), «Pir meu cori allegrari», vv. 59-60. L'adaptació  s fidel llevat d'alguns passatges devots, de les s tires contra els franciscans i de l'elogi dels diners, que Riquer (1984, II, 458) compara amb el *Versus de nummo* («In terris summus rex est hoc tempore nummus») dels *Carmina Burana*.]

Coluccia, Rosario, 2009, «Migliorini e la storia linguistica del Mezzogiorno (con una postilla sulla antica poesia italiana in caratteri ebraici e in caratteri greci)», dins Matteo Santipolo & Matteo Viale (eds.), *Bruno Migliorini, l'uomo e il linguista (Rovigo 1896 - Firenze 1975). Atti del convegno di studi (Rovigo, Accademia dei Concordi, 11-12 aprile 2008)*, Rovigo, pp. 183-222.

Folena, Gianfranco, 1955, «Rassegna bibliografica», *La Rassegna della Letteratura Italiana*, LIX, pp. 104-105.

Olivar, Marçal (ed.), 1927, *Obres menors de Bernat Metge i Anselm Turmeda*, Barcelona, Barcino (ENC, A, 10), pp. 144-159.

Pasquini, Emilio, 1970, «La letteratura didattica e allegorica», dins AADD., *Il Duecento dalle origini a Dante [= Letteratura italiana. Storia e testi, vol. II, tom I]*, Bari, Laterza, pp. 1-111.

Ripoll, Lluís, ed., 1972, fra Anselm Turmeda, *Llibre de bons amonestaments*, Ciutat de Mallorca, Ediciones de Ayer.

Riquer, Martí de, 1984, *Història de la literatura catalana. Part antiga*, 4 vols., Barcelona, Ariel.

ANÒNIM

Lancelot en prose (s. XIII)

→Anònim, *Roman de Gui de Warwick*

ANÒNIM (BÍBLIA)

Liber Genesis (398 aC [promulgació del Pentateuc]; s. IV^{ex} [Vulgata])

Joan Roís de CORELLA (1435-1497)

Història de Josef, fill del gran patriarca Jacob (ca. 1468/1471-1486 [ca. 1460 segons Wittlin 1999, 327, suposant que podria tractar-se d'un exercici escolar])

Ms.: Barcelona, Universit ria 151, ff. 159r-186v, 1486 (Manid 1033); València, Universit ria 728, ff. 8r-25r, s. XV^{ex} (Manid 1326). | IMPR.: (cat.) València, Jordi Costilla, ca. 1501-1502 (Manid 1816); València, Biblioteca Universit ria Bh CF/4 19; (cast.) Valladolid, Diego de Gumiel, 17 de setembre de 1507 [perduda]. | ED.: Miquel i Planas (1913: 31-91). | BIBL.: M rida (1999, 310), Riquer (1984, IV, 129), Wittlin (1999).

[N'adapta la part IV, caps. 37-50. Riquer (1984, IV, 129 n. 15) en dona algunes referències d'inventari de 1486 i 1493.]

- Mérida, Rafel M., 1999, «Comentaris a l'entorn de la primera difusió impresa de Joan Roís de Corella», dins Vicent Martines (ed.), *Estudis sobre Joan Roís de Corella*, Alcoi, Marfil, pp. 303-313.
Riquer, Martí de, 1984, *Història de la literatura catalana. Part antiga*, 4 vols., Barcelona, Ariel.
Wittlin, Curt, 1999, «La *Història de Josep* de Joan Roís de Corella: traducció amplificada i retoricada del text bíblic», dins Vicent Martines (ed.), *Estudis sobre Joan Roís de Corella*, Alcoi, Marfil, pp. 315-329.

ANÒNIM

Mort Artu (s. XIII)

Mossèn GRAS

Tragèdia de Lançalot (s. XV^{3/4} [Riquer] o a. 1460? [Butinyà], fragment)

IMPR.: Barcelona, Diego de Gumiel, ca. 1496 (Manid 1578): Barcelona, BC 10-V-39.

| ED.: Riquer (1955 i 1984b). | BIBL.: Butinyà (1990); Riquer (1955 i 1984b).

[Adaptació dels caps. 1-67 de la *Mort Artu*. Dedicada a Joan de Torrelles, comte d'Iscla (a. 1458-1472). Butinyà (1990) assenyala una coincidència amb el *Tirant*, cap. 28. Riquer (1984, III, 397) la considera «adaptació dels episodis inicials de *La mort Artu*», resumida per a subratllar el conflicte sentimental. El peu d'impremta, no conservat, és hipòtesi de Haebler (1917: 82, núm. 303(5)) (*apud* Riquer 1984b, 32 i n. 3)].

Butinyà, Júlia, 1990, «Una nova font del *Tirant lo Blanc*», *Revista de Filologia Romànica*, 7, pp. 191-196.

Haebler, C., 1917, *Bibliografía ibérica del siglo XV*, II, Leipzig - La Haia.

Riquer, M. De (ed.), 1955, «La *Tragèdia de Lançalot*, texto artúrico catalán del siglo XV», *Filología Romanza*, 2, pp. 113-139.

Riquer, Martí de, 1984, *Història de la literatura catalana. Part antiga*, 4 vols., Barcelona, Ariel.

Riquer, M. de (ed.), 1984b, Mossèn Gras, *Tragèdia de Lançalot*, amb el facsímil de l'incunable. Estudi i edició per ... Barcelona, Quaderns Crema (Sèrie Gran, 8).

ANÒNIM

Roman de Gui de Warwick (s. XIV)

Joanot MARTORELL (1410-1465) (per a l'atribució, Bohigas [1947: 20-21], Riquer [1947: *103-*108]).

Guillem de Varoic (posterior a 1439 – a. 1460)

MSS.: Madrid, Biblioteca Nacional 7811, ff. 164r-171r, s. XV^{ex} i XVI^{1/2} (Manid 1565).

| ED.: Bohigas (1947: 43-77), Riquer (1947: *111-*122), Riquer (1990: 1235-1249).

| BIBL.: Ivars (1929), Bohigas (1947: 14-24), Riquer (1947: *103-*108), Gili Gaya (1947-1948: 135-147), Riquer (1964: 646-652), Riquer (1990: 257-271), Riquer (1992: 69-81), Badia (1993: 46-49), Hauf (1994: 90-101), Pujol (2002: 41-47), Beltrán (2006: 30-34), Cabré (2007: 39-40).

[Text incomplet, adaptació de la darrera part del *Roman de Gui de Warwick*, enllaçada amb bona part del pròleg del *Llibre de l'orde de cavalleria* de Ramon Llull; la part doctrinal adapta l'ensenyament de la Dama del Llac, capítols XXIa-XXIIa del *Lancelot en prose*, s'ignora si a partir del text francès o de la traducció catalana (Riquer [1992: 74-79], Badia [1993: 54-55], Ramos [1995], Pujol [2002: 41-46]). Tot i que alguns autors han pres com a terme de comparació la redacció anglesa en vers del *Gui de Warwick* (s. XIV) (Vaeth [1918: 97-103], Hauf [1994: 90-98]), Martorell va partir probablement de la versió francesa en prosa de la primera meitat del s. XV (Riquer [1990: 266-271], Cabré [2007: 39]). El text del *Guillem de Varoic* correspon als capítols 147-188 d'aquesta versió (ed. Conlon [1969]). Martorell va reescriure el seu *Guillem de Varoic* en els capítols 1-39 del *Tirant lo Blanc*.] (JP)

- Badia, Lola, 1993, "El *Tirant* en la tardor medieval catalana", dins *Actes del Symposium Tirant lo Blanc*, Barcelona, Quaderns Crema, 35-99.
- Beltrán, Rafael, 2006, *Tirant lo Blanc*, de Joanot Martorell, Madrid, Síntesis.
- Bohigas, Pere (ed.), 1947, *Tractats de cavalleria*, a cura de..., Barcelona, Barcino (Els Nostres Clàssics A/57).
- Cabré, Lluís, 2007, "British Influence in Medieval Catalan Writing: an Overview", dins Maria Bullón-Fernández (ed.), *England and Iberia in the Middle Ages, 12th-15th Century*, Nova York, Palgrave MacMillan, pp. 29-46.
- Conlon, D. J. (ed.), 1969, *Le Rommant de Guy de Warwick et de Herolt d'Ardenne*, edited by..., Chapel Hill, University of North Carolina Press.
- Gili Gaya, Samuel, 1947-1948, "Noves recerques sobre *Tirant lo Blanch*", *Estudis Romànics* 1, pp. 135-147.
- Hauf, Albert G., 1994, "La dama de Rodes: tècnica i 'energia boccacciana' en un novellino del *Tirant lo Blanc*", *Miscel·lània Joan Fuster*, VIII, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, pp. 79-118.
- Ivars, Andreu, 1929, "Estage de Joanot Martorell en Londres (1438-1439)", *Anales del Centro de Cultura Valenciana* 2, pp. 54-62.
- Pujol, Josep, 2002, *La memòria literària de Joanot Martorell: models i escriptura en el Tirant lo Blanc*, Barcelona, Curial i Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Ramos, Rafael, 1995, "*Tirant lo Blanc*, *Lancelot du Lac* y el *Llibre de l'orde de cavalleria*", *La Corónica* 23, pp. 74-87.
- Riquer, Martí de (ed.), 1947, Joanot Martorell – Martí Joan de Galba, *Tirant lo Blanc*, text, introducció, notes i índex per..., Barcelona, Selecta.
- Riquer, Martí de, 1964, *Història de la literatura catalana. Part antiga*, vol. II, Barcelona, Ariel.
- Riquer, Martí de (ed.), 1990, Joanot Martorell, "*Tirant lo Blanc*" i altres escrits, a cura de..., Barcelona, Ariel.
- Riquer, Martí de, 1990, *Aproximació al Tirant lo Blanc*, Barcelona, Quaderns Crema.
- Riquer, Martí de, 1992, *Tirant lo Blanch. novela de historia y de ficción*, Barcelona, Sirmio.
- Vaeth, Joseph E., 1918, *Tirant lo Blanch. A Study of Its Authorship, Principal Sources and Historical Setting* (Nova York, Columbia University Press, 1918).

AUTORS CONEGUTS O PROBABLES

ALAIN DE LILLE (a. 1128-1202) [ALÀ DE LILLA, ALANUS DE INSULIS]

Anticlaudianus (ca. 1182/1183)

Bernat METGE (1340/1346 [o ca. 1348; Cabré (2010, 9-10 i n. 1)] - 1413)

Llibre de Fortuna i Prudència (1381)

MSS.: Barcelona, BC 8, ff. 82-103v, 1420-1430 (Manid 1026); Barcelona, BC 831, ff. 41-58v, s. XV (Manid 1760). | ED.: Olivar (1927, 57-100); Riquer (1959, 26-89); Cabré (2010). | BIBL.: Badia (1993); Cabré (2006, i 2010, esp. 25-29); Fleming (1982); Riquer (1959).

[La descripció de l'illa de Fortuna (vv. 186-367) és adaptació d'Alain de Lille, *Anticlaudianus* VII, 405 - VIII, 52, amb la guia de Jean de Meun, *Roman de la Rose*, vv. 5893-6174. El debat amb Fortuna (vv. 374-633), esp. la *lamentatio* de Bernat (vv. 434-541), és adaptació d'Arrigo da Settimello, *Elegia*, I i II, conjugat sobretot amb Boeci, *Philosophiae consolatio*, II, pr. 2. Totes dues fonts també intervenen en el comiat de Fortuna (634-637) i en la presentació de Prudència i les seves donzelles (vv. 644-667). El debat amb Prudència (vv. 668-1141) és principalment adaptació de Boeci, *Philosophiae consolatio*, I, pr. 2-6, i IV, pr. 6.21-7. Altres fonts són *La faula* de Guillem de Torroella, el *Remède de Fortune* de Guillaume de Machaut i la *Ventura* de Vicenç Comes.]

Badia, Lola, «De "La Faula" al "Tirant lo Blanc", passant pel "Llibre de Fortuna e Prudència"», *Tradició i modernitat als segles XIV i XV. Estudis de cultura literària i lectures d'Ansiàs March*, València/Barcelona, Institut Universitari de Filologia Valenciana / Publicacions de l'Abadia de Montserrat (Biblioteca Sanchis Guarnier, 25), pp. 93-128.

Cabré, Lluís, 2006, «Bernat Metge, Reader and Translator of Jean de Meun and Alain de Lille», dins *Latin and Vernacular in Renaissance Iberia, II: Translations and Adaptations*, ed. Barry Taylor i Alejandro Coroleu, Manchester, Manchester Spanish & Portuguese Studies, pp. 1-12.

Cabré, Lluís, ed., 2010, Bernat Metge, *Llibre de Fortuna i Prudència*, Barcelona, Barcino (ENC, B, 30).

Fleming, John, 1982, «The Major Source of Bernat Metge's *Llibre de Fortuna e Prudència*», *Journal of Hispanic Philology*, 7, pp. 5-13.

Olivar, Marçal, ed., 1927, Bernat Metge, Anselm Turmeda, *Obres menors*, Barcelona, Barcino (ENC, A, 10).

Riquer, Martí de, ed., 1959, *Obras de Bernat Metge*, Barcelona, Universitat de Barcelona.

PIETRO ALIGHIERI (s. XIII^{ex} - 1364)

Comentum (1a red.) (1339/1341)

Joan PASQUAL, *Tractat de les penes particulars d'infern* (posterior a 1436)

MS.: Barcelona, BC 468, ff. 164ra-207vb, s. XV (Manid 1781). | ED.: Alòs (1921), fragments; Gómez (1998), caps. I-XV. | BIBL.: Alòs (1921); Gómez (1998 i 2005).

[Manca el final de l'obra, potser perquè la còpia restà inacabada. Adapta la major part del comentari a l'*Inferno*. En la secció preliminar «De les penes comunes segons los poetes» també adapta dues seccions de Pierre Bersuire, *Reductorium morale*, XV, *De fabulis poetarum*; concretament, l'epígraf «De Plutone» del capítol introductori *De formis figurisque deorum*, completat amb les faules de Prosèrpina, de Fineu i les harpies, i de Cèrber, extretes de l'*Ovidius moralizatus*, V i VII. Els capítols XXI i XXV-XXVII incorporen un llarg fragment d'Innocenci III, *De miseria humanae conditionis*, II, I-XX.] (FJG)

Alòs-Moner, Ramon d', 1921: «Fra Joan Pasqual, comentarista del Dant», *Quaderns d'Estudi*, 13, 308-346.

Gómez, Francesc J., 1998: *El «Tractat de les penes particulars de infern» de Joan Pasqual: estudi i edició dels capítols I-XV*.

Treball de recerca, Girona: Universitat de Girona, Facultat de Lletres, Dept. de Filologia Catalana.

Gómez, Francesc J., 2005: «De l'*Inferno* de Dante a l'infern teològic del framenor castellaní Joan Pasqual», *Mot So Razo*, 4, pp. 21-33.

ARRIGO DA SETTIMELLO (s. XII^{2/2}) [HENRICUS SEPTIMELLENSIS, ENRICO DA SETTIMELLO]

Elegia (1193) [*De diversitate fortunae et philosophiae consolatione*]

→ Alain de Lille

PIERRE BERSUIRE (s. XIII^{ex} - 1361/1362)

De fabulis poetarum (*Reductorium morale*, XV) (3a red.) (ca. 1350)

→ Pietro Alighieri

GIOVANNI BOCCACCIO (1313-1375)

Il Corbaccio (1355-1365)

Bernat METGE (1340/1346 [o ca. 1348 (Cabré 2010, 9-10 i n. 1)] -1413)

Lo somni (1399)

MSS.: Barcelona, Ateneu 3, ff. 133r-204v, s. XV (Manid 1655); Barcelona, BC 831, ff. 1r-17r, s. XV (Manid 1760); Barcelona, Universitèria 17, ff. 40r-100r, s. XV (Manid 1128); París, BNF Esp. 305, ff. 3r-96r, s. XV (Manid 1124). | ED.: Riquer (1959, 166-373); Cingolani (2006). | BIBL.: Cingolani (2002, i 2006, 94-101); Badia (1999, 28-39 i 216-222); Riquer (1959).

[La sàtira contra les dones (III,viii,31-ix,58) adapta fragments del *Corbaccio*, mentre que l'apologia de les dones (IV,iv,5-25) combina principalment passatges de Boccaccio, *De mulieribus claris*; Petrarca, *Familiars*, XXI, 8, i Valeri Màxim, *Factorum et dictorum memorabilium*. Dins el llibre primer de *Lo somni*, la definició cristiana de l'ànima (I,iv,10-12, i vi,52-53) es pot considerar una adaptació de Cassiodor, *De anima*, IV, mentre que la demostració racional de la immortalitat de l'ànima (I,iv,10, i v,13-29) adapta principalment arguments de Ciceró, *Tusculanae disputationes*, I).

Badia, Lola, ed., 1999, Bernat Metge, *Lo somni*, Barcelona, Quaderns Crema (Mínima minor, 86).

Cingolani, Stefano Maria, 2002, *El somni d'una cultura: «Lo somni» de Bernat Metge*, Barcelona, Quaderns Crema (Assaig, 33).

Cingolani, Stefano Maria, ed., 2006, Bernat Metge, *Lo somni*, Barcelona, Barcino (ENC, B, 27).

Riquer, Martí de, ed., 1959, *Obras de Bernat Metge*, Barcelona, Universitat de Barcelona.

De mulieribus claris (1360-1362, ampliada en els anys següents)
→ Corbaccio

Genealogiae deorum gentilium (1365-1368)

Francesc ALEGRE (s. XV)

Al·legories de les *Transformacions* (començada abans de 1472 i ja acabada el 1482)

IMPR.: Barcelona, 24/04/1494 (Manid 1776): Barcelona, BC 11-VII-16, ff. 1r-6r + Ir-CCLXVIIIr (les *Al·legories*: CXXXVira-CCLXVIIra). | BIBL.: Badia (1993), Torrò (1994: pàgina per a la datació 224).

→ TCM 92.3.1

Badia, Lola, 1993, «Per la presència d'Ovidi a l'Edat Mitjana catalana, amb notes sobre les traduccions de les "Heroides" i de les "Metamorfosis" al vulgar», *Tradició i modernitat als segles XIV i XV. Estudis de cultura literària i lectures d'Ausiàs March*, València/Barcelona, Institut Universitari de Filologia Valenciana / Publicacions de l'Abadia de Montserrat (Biblioteca Sanchis Guarner, 25), pp. 39-71.

Torrò, Jaume, 1994, «"Officium poetae est fingere": Francesc Alegre i la *Faula de Neptuno i Dyanca*», dins Lola Badia & Albert Soler (eds.), *Intel·lectuals i escriptors a la baixa Edat Mitjana*, Barcelona, Curial / Publicacions de l'Abadia de Montserrat (Textos i Estudis de Cultura Catalana, 36), pp. 221-241.

BOECI (475/480-524/525)

De consolacione Philosophiae (523) [*Philosophiae consolatio*]

→ Alain de Lille

CASSIODOR (485/490-580/585)

De anima (ca. 538)

→ Giovanni Boccaccio, *Corbaccio*

CICERÓ (106 aC - 43 aC)

Tusculanae disputationes (45 aC)

→ Giovanni Boccaccio, *Corbaccio*

GERMANS DE LA PURESA (s. X)

Epístoles o *Enciclopèdia*, part o tractat (*risāla*) XXI, apèndix [*Rasā'il Ijwān al-Safā'*, II, 8, apèndix].

Anselm TURMEDA, *Disputa de l'ase contra frare Anselm Turmeda sobre la natura e noblesa dels animals* (1417-1418) [obra perduda].

Ms. (fragment): Carpentràs, Inguimbertine 336, ff. 188r-191va, 1475?-1515? (Manid 2261). | IMPR.: (cat.) Barcelona, 1509 [perduda]; (cast.) a. 1583 [perduda]; (fr.) Lió, ca. 1540, 1544, a. 1548, 1548, i París [Pampelune], 1606; (al.) Mumpelgardt, 1606. | ED. (fr.): Foulché-Delbosch (1911) i Llinarès (1984). | BIBL.: Alemany (2003); Asín Palacios (1914); Beier (1993, 1996 i 2009, 9-11); Calvet (1914: 223-226); Cifuentes (2006, 448; Nader (1994); Olivar (1928); Rico (1986, 90-96, 314-315); Riquer (1984, II, 466-476, esp. 472-474); Tornero (1984 i 2002)]

[Obra catalana perduda, tret d'un fragment manuscrit amb la profecia de l'ase (Rubió 1913; Olivar 1928, 180-191). Es conserva íntegrament en traducció francesa del s. XVI. També són perdudes una impressió catalana (Barcelona, 1509, present a la Biblioteca de Ferran Colom al s. XVI) i una altra de la traducció castellana anterior a 1583, data en què totes dues impressions foren incloses en l'Índex de llibres prohibits. N'hi ha dues retraduccions modernes al català (Destany 1922, Olivar 1928). Turmeda cristianitza l'apòleg afegint-hi una sèrie d'*exempla* sobre els pecats

capitals, protagonitzats per frares menors, i al·legant l'Encarnació de Jesucrist com a argument que resol i conclou el debat a favor de l'home. Segons Alemany (2003), Turmeda «realitza una sèrie d'operacions de manipulació, interpolació, alteració i, al capdavant, de reescriptura i resemantització, que li permeten d'obtenir un producte amb molts ingredients nous».]

- Alemany, Rafael, 2003, «Tradició i innovació literària en la *Disputa de l'Àse* de Turmeda / Abdal·là», dins *Professor Joaquim Molas: memòria, escriptura, història*, 2 vols., Barcelona, Universitat de Barcelona, vol. I, pp. 15-26.
- Asín Palacios, M., 1914, «El original árabe de la Disputa del Asno contra fr. Anselmo Turmeda», *Revista de Filología Española*, 1, pp. 1-51. [Reed. dins *Estudios de Filología Románica*, Madrid, 1914; dins *Huellas del Islam*, Madrid, 1941, pp. 113-160, i dins *Obras escogidas*, II-III, *De historia y filología árabe*, Madrid, CSIC, 1948, pp. 563-616.]
- Beier, Robert, 1993, «Una coincidència textual entre la *Tuhfa* d'Anselm Turmeda / 'Abdallāh al-Tarjumān i el tractat n° 21 dels Germans de la Puresa. Nova aportació a la qüestió de l'autenticitat de la *Tuhfa*», *Xarc Al-Andalus*, 9, pp. 83-88.
- Beier, Robert, 1996, *Anselm Turmeda. Eine Studie zur interkulturellen Literatur*, Bonn (Abhandlungen zur Sprache und Literatur).
- Beier, Robert, trad., 2009, Anselm Turmeda, *Des Esels Streitrede. Eine altkatalanische Satire*, Berlín i Barcelona, Lit/Barcino (Katalanische Literatur des Mittelalters, 3).
- Calvet, A., 1914, *Fray Anselmo Turmeda, heterodoxo español*, Barcelona, Estudio.
- Cifuentes i Comamala, Lluís, 2006, *La ciència en català a l'Edat Mitjana i el Renaixement*, 2a ed. rev. i ampl., Barcelona – Palma de Mallorca, Universitat de Barcelona – Universitat de les Illes Balears (Col·lecció Blaquerna, 3).
- Destany [Faraudo de Saint-Germain], Lluís, trad. 1922, Anselm Turmeda, *Llibre de disputació de l'ase*, Barcelona.
- Epalza, M. de, 1983, *Anselm Turmeda*, Palma de Mallorca.
- Foulché-Delbosch, Raymond, ed., 1911, «A. Turmeda, Disputation de l'asne», *Revue Hispanique*, 24, núm. 66, pp. 358-479.
- Llinarès, Armand (ed.), 1984: Anselme Turmeda, *Dispute de l'âne*, París, Vrin.
- Nader, Albert, 1994, «Traces des *Épîtres des frères de la pureté* dans l'oeuvre *La disputation de l'âne* d'Anselme Turmeda», dins Horacio Santiago-Otero (ed.), *Diálogo filosófico-religioso entre cristianismo, judaísmo e islamismo durante la Edad Media en la Península Ibérica. Actes du Colloque international de San Lorenzo de El Escorial (23-26 juin 1991), organisé par la Société Internationale pour l'Étude de la Philosophie Médiévale*, Tournhout, Brepols, pp. 443-460.
- Olivar, Marçal, trad., 1928, Anselm Turmeda, *Disputa de l'ase*, Barcelona, Barcino (ENC, A, 18) [Reed. Palma de Mallorca, 1987.]
- Rico, Francisco, 1986, *El pequeño mundo del hombre. Varía fortuna de una idea en la cultura española*, ed. corr. i augm., Madrid, Alianza Editorial (Alianza Universidad, 463).
- Riquer, Martí de, 1984, *Història de la literatura catalana. Part antiga*, 4 vols., Barcelona, Ariel.
- Rubió i Balaguer, Jordi, 1913, «Un text català de la Profecia de l'Àse de fra Anselm Turmeda», *EUC*, 6, pp. 9-24.
- Tornero Poveda, Emilio, trad., 1984, *La disputa de los animales contra el hombre. Traducción del original árabe de la «Disputa del asno contra Fray Anselmo Turmeda*, Madrid, Universidad Complutense.
- Tornero Poveda, Emilio, 2002, «Huellas de la *Disputa* en la cultura europea», *Anales del Seminario de Historia de la Filosofía*, 19, pp. 53-65.

GUIDO DELLE COLONNE (ca. 1210 - ca. 1287)

Historia destructionis Troiae (1287)

Joan Roís de Corella (1435-1497)

Història de Jason i Medea (a. 1458)

MSS.: Cambridge, Trinity College R.14.17, ff. 51-68v, xv^{ex}-xviⁱⁿ (Manid 1324); València, Universitària 728, ff. 62r-73r, s. xv^{ex} (Manid 1326). | ED.: Miquel i Planas (1913: 203-230), Martos (2001a: 207-236). | BIBL.: Cingolani (1998); Martos (2001b); Miquel i Planas (1913, LXVI-LXVII); Riquer (1984, IV, 170).

[L'adaptació d'*Her.* XII., combinada amb *Her.* VI i de *Met.* VII, 1-403, podria ser la base de la primera part de la *Història*; però, segons Cingolani (1998: 140), la primera part és adaptació de Guido delle Colonne, *Historia destructionis Troiae*, II-III. La segona part és una adaptació molt resumida de la tragèdia *Medea* de Sèneca (esp. amb la supressió del cor, el missatger i la nodrissa). La *HdT* té una presència menor en Joan Roís de Corella, *Plant dolorós de la reina Hècuba*.]

- Cingolani, Stefano Maria, 1998, *Joan Roís de Corella. La importància de dir-se honest*, València, Edicions 3i4 (Sèrie La Unitat, 170).
- Martos, Josep Lluís, ed., 2001a, *Les proses mitològiques de Joan Roís de Corella*, Alacant i Barcelona, Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana / Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Martos, Josep Lluís, 2001b, *Fonts i seqüència cronològica de les proses mitològiques de Joan Roís de Corella*, Alacant, Universitat d'Alacant, Departament de Filologia Catalana.
- Miquel i Planas, Ramon, ed., 1913, *Obres de J. Roís de Corella*, Barcelona, Biblioteca Catalana.
- Riquer, Martí de, 1984, *Història de la literatura catalana. Part antiga*, 4 vols., Barcelona, Ariel.

GUILHEM MOLINIER (s. XIV)

Flors del Gay Saber (1337-1343)

Lluís d'AVERÇÓ (ca. 1350-1412/1415)

Torsimany (anterior a 1412/1415, mort de l'autor)

Ms.: El Escorial M.I.3, ff. 1-277v, s. XIV^{ex}-XVⁱⁿ (Manid 1362). | ED.: Casas Homs (1956). | BIBL.: Casas Homs (1956); Riquer (1984, II, 61-62).

[El ms. és autògraf. N'hi ha còpia (parcial?) en Madrid, BNM 13208, ff. 212-265v, s. XVIII (Manid 2091).]

Casas Homs, Josep Maria, ed., 1956, *Torsimany de Lluís de Averçó*, 2 vols., Barcelona, CSIC - Instituto Miguel de Cervantes.

Riquer, Martí de, 1984, *Història de la literatura catalana. Part antiga*, 4 vols., Barcelona, Ariel.

IACOPO DA VARAZZE (DA VARAGINE) (1228-1298)

Legenda aurea (1261-1266)

ANÒNIM (Joan ROÍS DE CORELLA?)

Vida de santa Bàrbara

Ms.: Barcelona, Universitèria 151, ff. 274r-280v, 1486 (Manid 1033). | BIBL.: Martos (2000).

[Martos atribueix l'obra a Joan Roís de Corella o a un imitador anònim. L'obra es presenta com a traducció d'una font llatina: «traduir he deslberat de prosa latina en lengua vulgar» (Martos 2000, 1278). Probablement amplifica, amb l'estil retòric de Corella, la llegenda continguda entre les *Superadditae* de la *Legenda aurea*.]

Martos, Josep Lluís, 2000, «La *Vida de Sancta Bàrbara* del Jardinet d'Orats: Joan Roís de Corella o la recepció de la seua obra», dins Margarita Freixas, Silvia Iriso i Laura Fernández (eds.), *Actas del VIII Congreso Internacional de la Asociación Hispánica de Literatura Medieval (Santander, 22-26 de septiembre de 1999)*, 2 vols., Santander, 2000, vol. II, pp. 1269-1287.

Joan ROÍS DE CORELLA (1435-1497)

La vida de la gloriosa santa Anna (1462/1463)

MSS.: Barcelona, Universitèria 151, ff. 1r-11r, 1486 (Manid 1033); València, Universitèria 728, ff. 119v-127v, s. XV^{ex} (Manid 1326). | IMPR.: València, Lope de la Roca, 1485?, ff. a 2-[c 9] (Manid 1820): Sevilla, Colombina, 14-2-7 (5). | ED.: Miquel i Planas (1913, 367-385). | BIBL.: Riquer (1984, IV, 120-123), Wittlin (1997).

Miquel i Planas, Ramon, ed., 1913, *Obres de J. Roís de Corella*, Barcelona, Biblioteca Catalana.

Riquer, Martí de, 1984, *Història de la literatura catalana. Part antiga*, 4 vols., Barcelona, Ariel.

Wittlin, Curt, 1997, «La Biblis, Mirra i Santa Anna de Joan Roís de Corella: traduccions modulades, amplificades i adaptades», *Anuari de l'Agrupació Borrianenca de Cultura*, 8, pp. 175-189.

Història de la gloriosa santa Magdalena (posterior a 1482)

Ms.: València, Universitèria 728, ff. 98v-113v, s. XV^{ex} (Manid 1326). | ED.: Miquel i Planas (1913, 309-348). | BIBL.: Riquer (1984, IV, 123-129).

[Jaume Gassull en va fer una paràfrasi en vers (Riquer 1984, IV, 197), que fou impresa a València, Joan Jofre, 1505 (Mérida 1999, 310 n. 9)]

Mérida, Rafael M., 1999, «Comentaris a l'entorn de la primera difusió impresa de Joan Roís de Corella», dins Vicent Martines (ed.), *Estudis sobre Joan Roís de Corella*, Alcoi, Marfil, pp. 303-313.
Miquel i Planas, Ramon, ed., 1913, *Obres de J. Roís de Corella*, Barcelona, Biblioteca Catalana.
Riquer, Martí de, 1984, *Història de la literatura catalana. Part antiga*, 4 vols., Barcelona, Ariel.

INNOCENCI III (1160/1161-1216)

De miseria humanae conditionis (1194/1195) [*De contemptu mundi*]

→ Pietro Alighieri

ISAAC DE SUJULMEZA

Epístola Rabbi Samuelis (1339)

Resposta feta per rabí Isaach de Subjulumeca a rabí Samuel Israhelita / Letra que tramès un jueu a un altre jueu en què apronaue la sancta fe Cathòlica (anònim, s. XIV-XV)

MSS: Barcelona, BC 100, ff. 114v-117v, 1475 (Manid 1254); Barcelona, BC 271, ff. 140v-144v, s. XVⁱⁿ (Manid 1255); Barcelona, BU 75, ff. 97v-100r, després de 1461 (Manid 1199); València, BU 593, ff. 17v-19v, s. XV (Manid 1253). | BIBL.: Riera (1989: 221-224).

[L'*Epístola* llatina és obra d'Alfonso Buenhombre, que fingeix d'haver-la traduïda de l'àrab, com si l'hagués escrita el rabí Samuel del Marroc adreçant-la a Isaac de Sujulmeza. No hi ha traducció catalana de l'*Epístola* de Samuel del Marroc. La resposta d'Isaac, escrita originalment en català, resumeix i confirma les tesis de l'*Epístola* de Samuel. En els manuscrits, va copiada després del text llatí de l'*Epístola*.]

Riera, Jaume, 1989, «Literatura antijueva en català: textos i difusió», *Estudi General*, 9, pp. 215-236.

OVIDI (43 aC - 17 dC)

Ars amatoria (1 aC - 2 dC)

→ *Metamorfoses*, Joan ROÍS DE CORELLA, *Parlament en casa de Berenguer Mercader*

Heroides (ca. 10-3 aC i ca. 4-8 dC)

→ Guido delle Colonne

Història de Leànder i Hero (a. 1458?)

MS.: Barcelona, Universitària 151, ff. 129r-138v, 1486 (Manid 1033); València, Universitària 728, ff. 25v-34r, s. XV^{ex} (Manid 1326). | ED.: Miquel i Planas (1913, 95-119), Martos (2001a, 151-173). | BIBL.: Riquer (1984, IV, 170).

[Adaptació molt reelaborada d'*Her.* XVIII-XIX. També inclou elements originals i altres possibles fonts d'inspiració, esp. Virgili (*Aen.*, VI, 450-476, 646-665), Sèneca (*Troades*, 438 i seg.) i el mateix Ovidi (*Met.* IV, 162 i seg.).]

Martos, Josep Lluís, ed., 2001a, *Les proses mitològiques de Joan Roís de Corella*, Alacant i Barcelona, Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana / Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
Miquel i Planas, Ramon, ed., 1913, *Obres de J. Roís de Corella*, Barcelona, Biblioteca Catalana.
Riquer, Martí de, 1984, *Història de la literatura catalana. Part antiga*, 4 vols., Barcelona, Ariel.

Metamorphoses (2-8 dC)

Joan ROÍS DE CORELLA (1435-1497)

Raonament de Telamó e de Ulíxes (a. 1458?)

MS.: Cambridge, Trinity College R.14.17, ff. 69r-74r, xv^{ex}-xviⁱⁿ (Manid 1324); Montserrat, Biblioteca de l'Abadia 992, ff. 140r-145r, 1480 (Manid 1330); València, Universitèria 728, ff. 1r-4r, s. xv^{ex} (Manid 1326). | ED.: Miquel i Planas (1913, 3-11), Martos (2001a, 125-135). | BIBL.: Riquer (1984, IV, 169).

[Adapta *Met.* XII, 580-628; XIII, 1-398.]

Martos, Josep Lluís, ed., 2001a, *Les proses mitològiques de Joan Roís de Corella*, Alacant i Barcelona, Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana / Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Miquel i Planas, Ramon, ed., 1913, *Obres de J. Roís de Corella*, Barcelona, Biblioteca Catalana.

Riquer, Martí de, 1984, *Història de la literatura catalana. Part antiga*, 4 vols., Barcelona, Ariel.

Lamentació de Biblis (a. 1458?)

MS.: Barcelona, Universitèria 151, ff. 78v-82v, 1486 (Manid 1033); València, Universitèria 728, ff. 59r-61v, s. xv^{ex} (Manid 1326). | ED.: Miquel i Planas (1913, 193-200); Martos (2001a, 199-205). | BIBL.: Riquer (1984, IV, 168); Wittlin (1997).

[Adapta *Met.* IX, 454-665]

Martos, Josep Lluís, ed., 2001a, *Les proses mitològiques de Joan Roís de Corella*, Alacant i Barcelona, Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana / Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Miquel i Planas, Ramon, ed., 1913, *Obres de J. Roís de Corella*, Barcelona, Biblioteca Catalana.

Riquer, Martí de, 1984, *Història de la literatura catalana. Part antiga*, 4 vols., Barcelona, Ariel.

Wittlin, Curt, 1997: «La Biblis, Mirra i Santa Anna de Joan Roís de Corella: traduccions modulades, amplificades i adaptades», *Anuari de l'Agrupació Borrianenca de Cultura*, 8, pp. 175-189.

Lamentacions de Mirra e Narciso e Tisbe (a. 1458?)

MS.: Barcelona, Universitèria 151, ff. 64r-78r, 1486 (Manid 1033); València, Universitèria 728, ff. 49v-58v, s. xv^{ex} (Manid 1326). | ED.: Miquel i Planas (1913, 165-190), Martos (2001a, 175-198). | BIBL.: Riquer (1984, IV, 166-168); Wittlin (1997).

[Adapta els mites de Mirra (*Met.* X, 298-502), de Narcís (*Met.* III, 351-510) i de Píram i Tisbe (*Met.* IV, 55-166).]

Martos, Josep Lluís, ed., 2001a, *Les proses mitològiques de Joan Roís de Corella*, Alacant i Barcelona, Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana / Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Miquel i Planas, Ramon, ed., 1913, *Obres de J. Roís de Corella*, Barcelona, Biblioteca Catalana.

Riquer, Martí de, 1984, *Història de la literatura catalana. Part antiga*, 4 vols., Barcelona, Ariel.

Wittlin, Curt, 1997: «La Biblis, Mirra i Santa Anna de Joan Roís de Corella: traduccions modulades, amplificades i adaptades», *Anuari de l'Agrupació Borrianenca de Cultura*, 8, pp. 175-189.

Parlament en casa de Berenguer Mercader (a. 1458?)

MSS.: Cambridge, Trinity College R.14.17, ff. 17r-38v, xv^{ex}-xviⁱⁿ (Manid 1324); València, Universitèria 728, ff. 73r-89r, s. xv^{ex} (Manid 1326). | ED.: Miquel i Planas 1913: 233-275; Martos (2001a: 237-282). | BIBL.: Alemany (1999); Riquer (1984, IV, 173-175).

[Adapta els mites de Cèfal i Procris (*Met.* VII, 690-865), Orfeu (*Met.* X, 8-57), Escil·la (*Met.* VIII, 6-101), Pasife (*Ars amatoria* I, 289-326) i Progne (*Met.* VI, 424-674).]

Alemany, Rafael, 1999, «El mite d'Orfeu en Bernat Metge i en Joan Roís de Corella: lectura comparativa», dins V. Martines (ed.), cit., pp. 41-54.

Martos, Josep Lluís, ed., 2001a, *Les proses mitològiques de Joan Roís de Corella*, Alacant i Barcelona, Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana / Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Miquel i Planas, Ramon, ed., 1913, *Obres de J. Roís de Corella*, Barcelona, Biblioteca Catalana.

Riquer, Martí de, 1984, *Història de la literatura catalana. Part antiga*, 4 vols., Barcelona, Ariel.

SÈNECA (4 aC - 65 dC)

Troades (s. I^{2/3})

Joan ROÍS DE CORELLA (1435-1497)

Plant dolorós de la reina Hècuba (a. 1458?)

Ms.: Cambridge, Trinity College R.14.17, ff. 76v-85r, XV^{ex}-XVIⁱⁿ (Manid 1324); València, Universitària 728, ff. 4r-8r, s. XV^{ex} (Manid 1326). | ED.: Miquel i Planas (1913: 15-27), Badia (1991), Martos (2001a, 137-150). | BIBL.: Badia (1991); Riquer (1984, IV, 169).

[És una adaptació reordenada (vv. 409-523, 1-66, 203-370, 861-1008, 203-370, 524-813, 203-370, 1056-1178, versos finals que també influeixen en episodis anteriors), amb omisió de les intervencions del missatges i del cor. L'adaptació també conté elements de Guido delle Colonne, *Historia destructionis Troiae*, i d'Ovidi, *Met.* XIII, 516-522.]

Badia, Lola, 1991, «El *Plant dolorós de la reina Hècuba* de Joan Roís de Corella. Restauracions i contextos», dins *Miscel·lània Joan Fuster = Estudis de llengua i literatura*, III, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, pp. 195-223.

Martos, Josep Lluís, ed., 2001a, *Les proses mitològiques de Joan Roís de Corella*, Alacant i Barcelona, Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana / Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Miquel i Planas, Ramon, ed., 1913, *Obres de J. Roís de Corella*, Barcelona, Biblioteca Catalana.

Riquer, Martí de, 1984, *Història de la literatura catalana. Part antiga*, 4 vols., Barcelona, Ariel.

Medea (s. I^{2/3})

→ Guido delle Colonne

UBERTINO DA CASALE (1259 - ca. 1330)

Arbor vitae crucifixae (1305)

Joan EIXIMENO (a. 1345 - 1420)

Quarantena de contemplació [*Contemplació de la Santa Quarantena*] (1396-1406)

Ms.: Barcelona, BC 240, ff. 1ra-35vb, 1396-1406 (Manid 1394). | ED.: Hauf 1986. |

BIBL.: Hauf (1990, 219-300).

[Deduïm la data de naixement de la data en què regentà el lectorat d'Alba a l'església de Sant Joan de Lleida (1370-1371). La datació del ms. es basa en la hipòtesi que és l'exemplar ofert al rei Martí, el qual en reclamava la continuació en una carta del 17 d'agost de 1406.]

Hauf, Albert, ed., 1986, Joan Eiximeno, *Contemplació de la Santa Quarantena*, Palma de Mallorca i Barcelona, Universitat de Palma / Publicacions de l'Abadia de Montserrat (Biblioteca Marian Aguiló, 9).

Hauf, Albert, 1990, *D'Eiximenis a sor Isabel de Villena. Aportació a l'estudi de la nostra cultura medieval*, València i Barcelona, Institut de Filologia Valenciana / Publicacions de l'Abadia de Montserrat (Biblioteca Sanchis Guarner, 19).